

DOĞRUDAN TIRNAKLI ALINTI

- Genel ilke olarak habercilikte temel yöntem, dolaylı aktarmadır. En hızlı en kolay ve en doğru anlaşılacak olan yöntem dolaylı aktarma oluyor. Doğrudan tırnaklı aktarma istisnadır. Hiç bir haberde tırnaklı aktarma dolaylı aktarmadan fazla olamaz. Nerelerde tırnaklı doğrudan aktarma kullanılabileceğini ders notlarının içinde bulabilirsiniz.
- Haber yazımında çift tırnak içinde tek tırnakla bir başkasının söylediklerini yazmaktan kaçınılmalıdır. Bu okumayı güçleştirir, kimin konuştuğu konusunda kafa karışıklığı yaratır
- Çoğul öznelerin dediklerinin tırnak içinde alınması ancak Bach Korosu'nda hep bir ağızdan söylendiğinde mümkündür. Taraftarlar
- Tırnaklı doğrudan aktarma yaparken kaynağın söyledikleri bire bir yazılır. Eğer birebir yazmayacaksak zaten dolaylı aktarma yaparız.
 - Tırnaklı alıntıda iki doğru tür vardır. Birincisi daha uzunlarında kullanılır.
 1. RTÜK Başkanı Hamza Dursun şöyle konuştu: "Xxx xxx."
 - Eğer bu yolu kullanıyorsanız nokta koyup tırnağı kapattıktan sonra "dedi." yazamazsınız. Nokta konduğu yerde, tırnak içi dahil, o cümle biter, yeni cümle başlar.
 2. Bir başka yöntemse şudur: RTÜK Başkanı Dursun, "Xxxx xxx," dedi.
 - Bu yöntem daha kısa bir, iki cümlelik doğrudan aktarmalarda kullanılır.

Doğrudan Aktarma Ne Zaman Kullanılır?

Doğrudan aktarmanın en önemli aracı tırnak açmadır. Metinsel haberlerde tırnak açma radyolarda kaynağın dediklerinin kendi sesinden verilmesi, televizyonlarda sesli/görüntülü verilmesine benzer bir etki yaratır. Kaynakla okuyucu birebir iletişime geçmiş olur. Alıntılarda tırnak kullanmanın üç temel yolu olduğunu söyleyebiliriz.

Bunlar şunlardır:

1. Paragraf alıntısı. Bu yöntemde kaynağın belirttiği bir fikre ilişkin söylediği cümlelerin tamamı tırnak içine alınır.
2. Cümle veya cümleler alıntısı: Kaynağın söylediklerinin bir ya da bir kaç cümlesi habere katılabilir.
3. Parçalı alıntı: Kaynağın söyledikleri sözcüklerin biri veya bir kaç tanesi tırnak içine alınabilir.
4. Gazetecilerin soruları: Kaynaklar dışında, basın toplantısında gazetecilerinin soruları da tırnak içine alınabilir.

Ne zaman tırnak kullanılacağına ilişkin ilkeler şunlardır:

- Birisi bir şeyi kendi sözcükleriyle özgün/ilginç söylemişse
Bir deprem olduğunda olay bölgesine giden muhabirler –birileri bir şehirden ayrılmak için yollara düşmüşlerse ve tersi yönde gitmeye çalışan bir araç varsa, o basın aracıdır-- gözlemleri ve dinlediklerini kullanarak yaşananları izleyicilere aktarmaya çalışırlar. Depremin ne kadar korkunç bir şey olduğunu anlatmak oldukça zordur. Depremzedelerden biri muhabirle yaptığı söyleşide şunları söylüyor: “Uykum kaçtığı için balkona çıkmıştım, güneş dağın üzerinden doğmak üzereydi. Korkunç bir kükreme sesi duydum. Sanki binlerce vahşi aslan aynı anda kükrüyordu. Etrafıma bakarken dağın yürüdüğünü gördüm. Sonrasını hatırlamıyorum.” Depremi bir kişinin nasıl yaşadığını aktarmanın tek yolu, ilginç ve kişiye özgün biçimde söylenmişse tırnak kullanmak gerekir.

- Söylenenlerde satır arası mesajlar varsa. Diyelim ki bir muhalefet partisi yetkilisi gazetecilere yaptığı açıklamada “Bu hükümetin yaptıklarının çoğu yanlıştır. Türkiye’de dindarlara baskı yapıldığını ileri sürerek bizi her gün dinsel bir toplumsal düzene doğru götürüyorlar. Bunlar emirleri Atlantik ötesinden alıyor” demiş olabilir.

- Uzun haberlerde akıcılığı sağlamak için. Örneğin TBMM’de salı günleri siyasal partiler kendilerine bağlı milletvekillerinin katıldığı grup toplantıları yaparlar. Her hafta siyasal partilerin genel başkanları orada yaptıkları konuşmalarda güncel siyasal gelişmelere ilişkin yorumlar yaparlar. Bu yorumlar parlamento muhabirlerince haberleştirilir. Bu haberler belli oranda güncel ve önemli konular içerse bile, ister istemez uzun olur. Bu uzun haberlerde, konuşmacının söylediği bazı cümleler tırnak içine alınarak aktarılır. Burada amaç sürekli dolayla aktarım yerine doğrudan aktarımı da devreye sokarak akıcılığı sağlamaktır.

- Söylenenin, kaynağın söylediği bir unsur olduğunu vurgulamak gerektiğinde. Özellikle kaynak bazı sayıları içeren konuşmalar yapıyorsa, muhabir bu sayıları kaynağa atfetmek için kullanabilir.

Bir soruya karşılık verilmiş yanıt kısa veya sadece yanıt bağlamı yansıtmıyorsa, o zaman soruyu da vermek gerekir. Her ne kadar mutlaka tırnak kullanmak gerekmezse de sorulan soruya bağlı olarak tırnak kullanılabilir. Örneğin bir gazeteci şöyle sormuş olabilir: “Bazı gazetelerde yakınlarınıza çıkar sağladığınızı ileri süren haberler var.” Suçlanan kişi bu iddiayla ilgili olarak şunları söylemişse: Ben görevini yapan bir kamu görevlisiyim. Başka bir şey söyleyemem.

Yukarıdaki soru-yanıt oturumu şöyle haberleştirilebilir:

Bir gazetecinin “yakınlarına çıkar sağladığı” iddialarıyla ilgili sorusuna, Genel Müdür Hulki Koç şu yanıtı verdi: “Ben görevini yapan bir kamu görevlisiyim. Başka bir şey söyleyemem.”